

Sygn. akt II CSK 573/17

POSTANOWIENIE

Dnia 13 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z wniosku Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K.

przy uczestnictwie R. W., P. W. i Miasta K.

o zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 września 2018 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 27 kwietnia 2017 r., sygn. akt II Ca 28/17,

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje
Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania
i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawcy Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta K. od postanowienia Sądu Rejonowego w K. oddalającego wniosek o zasiedzenie bliżej określonej nieruchomości. Sąd uznał, że zaistniał stan zawieszenia biegu terminu zasiedzenia określony w art. 121 pkt 4 k.c. w zw. z art. 175 k.c.

Skarga kasacyjna wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego - oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia w różnych konfiguracjach art. 382, 328, 231 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 53 dekretu z dnia 11 października 1946 r. Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319) w zw. z art. 109 pkt 4 ustawy z dnia 18 lipca 1950 r. Przepisy ogólne prawa cywilnego (Dz. U. Nr 34, poz. 311) i art. 121 pkt 4 w zw. z art. 175 k.c., art. 172 § 1 i 2 w zw. z art. 123 pkt 1 i 175 k.c., art. 172 § 1 i 2 w zw. z art. 336 k.c. i art. XLI § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Przepisy wprowadzające kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 94 ze zm.), i zmierza do uchylenia tego postanowienia oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Naruszenie art. 328 § 2 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez sąd drugiej instancji może wypełniać tę podstawę skargi, jeśli uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia dotknięte jest brakami wymogów nim przewidzianych w stopniu uniemożliwiającym kontrolę kasacyjną.

Przyjęta przez kodeks postępowania cywilnego apelacja zmierza do ponownego rozpoznania sprawy przez sąd drugiej instancji (apelacyjny) w granicach jej wniosków (art. 378 § 1 k.p.c.), a nie tylko do sprawdzenia wyroku na tle materiału, którym dysponował sąd pierwszej instancji. Sąd drugiej instancji przeto, przy takiej konstrukcji apelacji, jest także sądem orzekającym *in merito*.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. przykładowo postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2010 r., III CSK 288/08, nie publ., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 2010 r., II PK 46/10, nie publ., z dnia 26 stycznia 2011 r., II PK 168/10, nie publ.) utrwalony jest pogląd, że art. 328 § 2 k.p.c.

ma na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. w postępowaniu apelacyjnym odpowiednie zastosowanie, co oznacza, że uzasadnienie sądu apelacyjnego nie musi zawierać wszystkich elementów wymaganych dla uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, jednak powinno zawierać takie elementy, które ze względu na treść apelacji i zakres rozpoznania, są niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy. Przeto oprócz części historycznej oraz relacji dotyczącej środka odwoławczego, powinno zawierać także część ustalającą. Wynika to z faktu, że sąd drugiej instancji - jako sąd odwoławczy - spełnia także istotne funkcje rozpoznawcze. Z tego względu powinien, podobnie jak sąd pierwszej instancji, ustalić treść zdarzeń faktycznych (ustalenie podstawy faktycznej). Wyrok tego sądu (postanowienie co do istoty sprawy) musi się opierać na jego własnych i samoistnych ustaleniach faktycznych, jak i prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2007 r., III CKN 80/97, OSNC 1997 r., Nr 12, poz. 206); nie dotyczy to jedynie sytuacji uregulowanej w art. 387 § 2¹ k.p.c., która nie zachodzi w niniejszej sprawie. Podstawowym bowiem warunkiem przewidzianego w tym przepisie skrócenia uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji jest brak zgłoszenia takich zarzutów naruszenia prawa procesowego, które bezpośrednio prowadzą do zakwestionowania ustaleń dokonanych przez sąd pierwszej instancji. Podniesienie ich w apelacji, co miało miejsce w sprawie, implikuje konieczność pełnego uzasadnienia wyroku sądu drugiej instancji, niezależnie od tego, czy sąd ten uzupełnił postępowanie dowodowe, ani czy zmienił ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji.

W orzecznictwie przyjęto, że jeżeli sąd drugiej instancji po rozpoznaniu sprawy akceptuje w całości lub w określonym zakresie ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje je jako własne, w wyniku czego stają się one także ustaleniami sądu odwoławczego; takie jest minimalne wymaganie prawidłowego zastosowania art. 382 k.p.c. i art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Uzasadnienie zaskarżonego postanowienia nie spełnia tego minimalnego wymagania. Wprawdzie Sąd drugiej instancji stwierdził, że w całości podziela ustalenia faktyczne i rozważania dokonane przez Sąd pierwszej instancji i uznaje je za własne, jednak w części sprawozdawczej nie przytoczył żadnych ustaleń tego Sądu. W konsekwencji pisemne motywy tego

postanowienia nie zawierają ustaleń faktycznych przyjętych za jego podstawę, co stanowi naruszenie art. 328 § 2 w zw. z art. 13 § 2 i 391 § 1 k.p.c. Przeto zarzut naruszenia tych przepisów jest uzasadniony.

Brak ustalonego stanu faktycznego powoduje, że prawo materialne nie może być zastosowane. Naruszenie prawa materialnego przez jego niewłaściwe zastosowanie w rozumieniu art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. następuje bowiem również w takim przypadku, gdy wyrok sądu drugiej instancji nie zawiera ustaleń faktycznych odnoszących się do przesłanek zastosowanej normy prawa materialnego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 1997 r., I CKN 261/97, nie publ., z dnia 26 czerwca 2001 r., III CKN 400/00, nie publ., z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 101/01, nie publ.).

Z tych przyczyn skarga kasacyjna okazała się zasadna, a zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu.